

Ladányi Mária életrajza

Születési adatok

- 1954. március 26. Békéscsaba

Iskolák

- Köröstarcsai Általános Iskola (1960–62)
- Deák téri Általános Iskola, Budapest (1962–1968)
- Eötvös József Gimnázium, Budapest (1968–1972)

Végzettség

- Kitüntetéses **magyar–orosz szakos középiskolai tanár** (ELTE BTK; oklevél száma: 570/1977).
- Kitüntetéses **általános és alkalmazott nyelvészet szakos előadó** (ELTE BTK; oklevél száma: 1128/1984).

Nyelvtudás

- **Oroszból** és **angolból** felsőfokú nyelvvizsga, **németből** olvasási, ill. értési szintű nyelvtudás.

Megszerzett fokozatok

- **Bölcsészdoktor** (ELTE BTK; a disszertáció címe: *Alakváltozatok a birtokos személyragozásban. (Összehasonlító regionális köznyelvi vizsgálat)*; minősítés: summa cum laude; oklevél száma: 96/1979-80).
- **A nyelvtudomány kandidátusa** (MTA; a disszertáció címe: *Jelentés és szerkezet*; minősítés: maximális pontszám; oklevél száma: 15 181 (1994)).
- **Habilitált doktor** (ELTE BTK; a disszertáció címe: *Produktivitás és analógia a szóképzésben: elvek és esetek*; minősítés: maximális pontszám; oklevél száma: 460/2066 (2006)).

Díj, kitüntetés

- 1978: **Felsőoktatási Tanulmányi Érdemérem** (miniszteri kitüntetés).
- 1975: **Magyar Nyelvész TDK 1. helyezés** (Ladányi Mária – Szilvás Izabella: *Cegléd regionális köznyelvének vizsgálata*).

Munkahelyek, ill. beosztások

- 1995-től egyetemi (2006-tól habilitált **egyetemi**) **docens** az ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékén (2005-ig a tanszék neve: Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék).
- 1990–1995 között **egyetemi adjunktus** az ELTE BTK Ált. és Alk.Nyelvészeti Tanszékén.
- 1981–90 között **tudományos munkatárs** az ELTE BTK Ált. és Alk.Nyelvészeti Tanszékén (közben 1984–87 között: gyes).
- 1977–1981 között a csepeli Kossuth Lajos Ipari Szakközépiskola **magyar–orosz szakos tanára** (az 1980/1981-es tanévben az orosz szakmai munkaközösség vezetője).

Kutatási tevékenység

Fő kutatási területe a **magyar leíró nyelvtan**; ezen belül:

- morfológia (szóképzési morfológia, igekötőzés, produktivitás);
- szemantika (főként igeszemantika);
- a korábbiakban a szociolingvisztika (variációs szociolingvisztika, regionális köznyelv) is.

Kutatási eredmények:

- **tudományos közlemények** (részletesebben l. a publikációs listát)
1 önálló és 1 társszerzős könyv, 2 önálló és 4 társszerzős könyvfejezet és mintegy 50 tanulmány szerzője v. társszerzője, 2 önálló szerkesztésű és 7 társszerkesztőként jegyzett belföldi kötet szerkesztője
- **konferencia-, ill. más szakmai előadások** (l. az önéletrajz mellékletében)

Elnyert ösztöndíjak

- *Collegium Hungaricum Ösztöndíj*, Bécs: 2005-ben egyhónapos, 2001–2002-ben hathetes, 1999-ben kéthónapos, 1997-ben egyhónapos ösztöndíj.
- 2004-ben öthónapos *Hajdú Péter Kutatóösztöndíj* (MTA Nyelvtudományi Intézete).
- 2000–2003 között *Széchenyi Professzori Ösztöndíj*.
- Az 1997/98-as tanévben tízhónapos *Telegdi Zsigmond Ösztöndíj*.
- 1998-ban a *32öu15 számú OMAA-projekt* keretében egyhónapos ösztöndíj Bécsben.
- 1995-ben kéthónapos „*Advanced Study Fellowship*” a hollandiai NIAS-ban (Netherlands Institute for Advanced Studies, Wassenaar).
- 1977–1979 között az MTA Nyelvtudományi Intézete által fiatal, gyakorló középiskolai tanároknak meghirdetett ösztöndíj *Társadalmi szempontok az élő magyar nyelv kutatásában* címmel.

Kutatóműhelyekben, kutatási projektumokban való részvétel

Nemzetközi projektumok

- *Terminological Creativity and Dynamics in Domain of Scientific Communication* – az OMAA által támogatott osztrák–magyar kutatás, 2004–2005; projektszám: 57öu15; vezető: Prof. G. Budin, Bécs; résztvevők: Prof. W. U. Dressler, Bécs és Ladányi Mária, Budapest.
- *Productivity in word formation – with special emphasis on Hungarian and German* – az OMAA által támogatott osztrák–magyar kutatás, 1998; projektszám: 32öu15; résztvevők: Prof. W. U. Dressler, Bécs és Ladányi Mária, Budapest.

Magyar projektumok

- *Funkcionális nyelvészet* – az OTKA által támogatott kutatás, 2008. okt. 1. – 2011 szept. 30.; projektszám: K 7687; vezető: Tolcsvai Nagy Gábor; résztvevők: nagyrészt az ELTE BTK-n működő „Funkcionális Műhely” nevű kutatócsoport tagjai.
- A „*Funkcionális Műhely*” nevű kutatócsoport kutatásai (2005-től); vezető: Tolcsvai Nagy Gábor. Tolcsvai Nagy Gábor mellett a csoport által írt tanulmánykötet (*Általános Nyelvészeti*

Tanulmányok XXII., 2008), valamint a csoport munkáját idegen nyelven is bemutató, szerkesztés alatt álló *Acta Linguistica*-számok (2009/3–4.) társszerkesztője. A kutatócsoportban Ladányi Máriának is több korábbi tanítványa vesz részt.

- Az MTA Nyelvtudományi Intézetének **lexikonelméleti kutatásaiban** a rendszeres igei poliszémia vizsgálata – az OTKA által támogatott kutatás, 2000–2008; projektszám: T 030295, ill. T/F 042687; vezető: Kiefer Ferenc.
- Az MTA Nyelvtudományi Intézetének **morfológiai kutatásaiban** a szóképzés és az igekötők vizsgálata – az OTKA által támogatott kutatás, 1991–1994, 1995–99; projektszám: T018131; vezető: Kiefer Ferenc.
- Az ELTE BTK Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékén működő „*Nyelvi mozgásformák dialektikája*” kutatócsoport tagjaként, majd ugyanott egyetemi adjunktusként igazszemantikai vizsgálatok, 1981–1994; vezető: Zsilka János.
- Az ELTE BTK Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoporthoz tartozó keretében végzett **regionális köznyelvi kutatásokban** egyetemistaként vett részt, 1972–1977; vezető: G. Varga Györgyi.

Oktatási tevékenység az ELTE BTK-n

Előadások és szemináriumok (magyar, alkalmazott nyelvészet, ill. a korábbi időszakban általános és alkalmazott nyelvészet szakosoknak)

- Általános/elméleti nyelvészeti témákból:
 - Bevezetés a nyelvtudományba*
 - Bevezetés az általános nyelvészetbe*
 - Általános nyelvészet*
 - Elméleti nyelvészeti alapozó képzés*
- Leíró, ill. elméleti nyelvészeti témákból:
 - Morfológia*
 - Esettan*
- Elméleti, ill. alkalmazott nyelvészeti témákból:
 - Szociolingvisztika*
 - Alkalmazott szociolingvisztika*
 - Diskurzuselemzés*

Doktori órák (ELTE BTK Nyelvészeti Doktori Iskola)

- Magyar nyelvészeti doktori program:
 - Általános nyelvészet* (1999-től minden tanévben)
 - Produktivitás a nyelvben* (kutatói szeminárium, 2009 tavaszi félév)
 - Szemantika* (az 1998/1999-es és a 2001/2002-es tanévben egy-egy félév)
- Romanisztikai doktori program:
 - A morfológia alapjai* (háromévente; eddig a 2004/2005-ös és a 2007/2008-as tanévben egy-egy félév)
- Uralisztikai doktori program:
 - Morfológia* (a 2004/2005-ös tanévtől rendszeresen)
 - Szociolingvisztika* (a 2004/2005-ös tanévtől rendszeresen)

Speciális kollégiumok

- **Szemináriumok** szemeszterenként/tanévenként változó tematikával (főként a **nyelvelmélet, a szóképzési morfológia, az igazszemantika és a diskurzuselemzés témaköréből**).
- 2002 és 2004 között félévente változó (pragmatikai, holista kognitív nyelvészeti és természetes nyelvelméleti) tematikájú **szakkollégiumok az ELTE Eötvös Collegiumában**.

Várható új órák a 2009 ősztől induló **MA-képzésben** (magyar és alkalmazott nyelvészet szak)

*Nyelvelméletek
A nyelvtudomány története*

Oktatással és kutatásminősítéssel összefüggő szakmai tevékenységek

Oktatással összefüggő tevékenységek

- Szakdolgozati **témavezetés és bíráló** (a 2008/2009-es tanévben 7-8 fő);
- **tutorálás** (Szent Ignác Szakkollégium, Erasmus Kollégium: a korábbiakban 1–1 fő);
- **TDK**-munkák támogatása;
- **tantervi és tematikai korszerűsítések** kidolgozásában való részvétel (főként a kreditrendszer bevezetésével és az akkreditációval kapcsolatban).

Egyéb szakmai munka

- **Minősítési folyamatokban** való részvétel (PhD- [korábban kandidátusi] bizottságok munkájában való részvétel);
- **pályázatok elbírálása**;
- **szaklektorálás** (az *Acta Linguistica Hungarica*, a *Nyelvtudományi Közlemények*, a *Magyar Nyelv*, a *Folia Linguistica*, valamint egyéb magyar és külföldi kiadványok számára);
- **szakkönyvismertetés**;
- **tanulmánykötetek szerkesztése**;
- **szakmai előadások szervezése** (Magyar Nyelvtudományi Társaság);
- **konferenciaszervezés** – Kiefer Ferenc és Siptár Péter mellett a *14th International Morphology Meeting* (2010, Budapest) szervezőbizottságának tagja.

Szakmai szervezetekben való tagság és tevékenység

- Az **MTA köztestületének**, a **Magyar Nyelvtudományi Társaságnak** és a **Magyar Filológiai Társaságnak** a tagja;
- 1999-től az **MTA Nyelvtudományi Bizottságának tagja**; 2005–2008 között, valamint 2008-tól a bizottság **titkára**;
- 1996-tól a Magyar Nyelvtudományi Társaság **Általános Nyelvészeti Szakosztályának a titkára**.

Közéleti tevékenység

- 1993-tól 1998-ig, valamint 2005 ősztől az **ELTE Közalkalmazotti Tanácsának** tagja;
- 2007-től a Közalkalmazotti Tanács képviseletében az **ELTE Esélyegyenlőségi Bizottságának tagja**.

Szabadidős tevékenység

2005-től az **ELTE Szent Demeter Kamarakórusának tagja**.

Melléklet: Szakmai előadások listája

Nemzetközi konferenciaelőadások

- Synonymy in Hungarian verbal prefixes.* 3rd ICSH (International Conference on the Structure of Hungarian), Amszterdam, 1996. január 12.
- Productivity as a sign of category change: the case of Hungarian verbal prefixes.* 7th IMM (International Morphology Meeting), Bécs, 1996. február 17.
- Productivity, creativity and analogy in word formation: derivational innovations in Hungarian poetic language.* 4th ICSH, Pécs, 1998. augusztus 27.
- W. U. Dressler – Mária Ladányi: *Productivity in Word Formation (WF): a Morphological Approach.* Meghívott előadás, 8th IMM, Budapest, 1998. június 12.
- W. U. Dressler – Mária Ladányi: *On contrastive word-formation semantics: transparency/opacity of German and Hungarian denominal adjective formation.* Poszter, 9th IMM, Bécs, 2000. február 25–27.
- Verb classes – lexical meaning – syntactic structure: Verbs of sound in Hungarian.* 5th ICSH, Budapest, 2001. május 25.
- A grammatikalizáció kutatása és a modern nyelvelméletek.* Meghívott nyitóelőadás, BUM 4. (Budapesti Uráli Műhely, nemzetközi uralisztikai fórum), Budapest, 2003. szeptember 4–5.
- Loan affixes in Hungarian word formation: regularity, productivity, rivalry.* Meghívott előadás a 11. IMM terminológiai ülészakán (Workshop on Terminology Formation), Bécs, 2004. február 14–16.

Hazai konferenciaelőadások

- Jelentésszerkezet és linearitás.* „A jelentés szerkezete” c. konferencia, ELTE BTK, 1985. március 26.
- A jelentés belső rétegződése.* Laziczius-émlékülés, ELTE BTK, 1988. március.
- A nominális mondat elemzéséhez.* „Nominális mondatok a magyarban” c. konferencia, ELTE BTK, 1990. március 28.
- A tautologikus egység újraértelmezése a nominális mondatok tükrében.* „Tautologikus egységek a nyelvben” c. konferencia, ELTE BTK, 1991 tavasza.
- Az igekötővé válás tényezői.* „Állapot és történet – szinkronia és diakronia – viszonya a nyelvben” c. konferencia, ELTE BTK, 1993 tavasza.
- A jelentés szerepe az igekötők kapcsolhatóságában.* „Elemszerkezet és linearitás” c. konferencia, ELTE BTK, 1995. szeptember 18.
- Poliszémia és grammatikalizáció.* „Poliszémia, homonímia” c. konferencia, az ELTE BTK, 1998. október 26.
- Metaforizáció és szóképzés.* „A metafora grammatikája” c. konferencia, Miskolci Egyetem BTK, 1999. október 12.
- Képzett szavak jelentése: Lexikális, aktuális és potenciális jelentés.* „Lexikális jelentés – aktuális jelentés” c. konferencia, ELTE BTK, 1999. október 25.
- Igeosztályok – lexikai jelentés – szintaktikai szerkezet: általános jellemzők és nyelvspecifikus sajátosságok.* „Kontrasztív szemantika” c. konferencia, ELTE BTK, 2000. október 30.
- Eredeti és fordítás – szövegek ekvivalenciája morfológiai szempontból.* „Ellentét és ekvivalencia” c. konferencia, ELTE BTK, 2001. október 30.
- Alakváltozatok a birtokos személyragozásban.* „Variabilitás és nyelvhasználat” c. konferencia, ELTE BTK, 2002. október 27.
- Metaforizációs folyamatok és a „jelentésháló” átrendeződése.* „Szintagmatikus és asszociatív viszonyok a nyelvben” c. konferencia, ELTE BTK, 2003. október 28.
- Szóképzési neologizmusok és a képzők jelentésváltozása.* „A szó az általános és az alkalmazott nyelvészet szemszögéből” c. konferencia, ELTE BTK, 2004. október 25.
- A Zsilka-féle transzformációs csoportok és az rendszeres igei poliszémia néhány típusa.* „Szintaxis és szemantika (Elmélet és gyakorlat)” c., Zsilka János professzor emlékére rendezett konferencia, ELTE BTK, 2005. május 3.

- A morfológia funkciói és a morfológiai tudás szerepe a verbális interakcióban.*** „Nyelvi kompetencia – kommunikatív kompetencia” c. konferencia, ELTE BTK – Kodolányi János Főiskola, 2005. október 24.
- A formális és a funkcionális elemzés – egykor és ma.*** Antal László emlékére rendezett konferencia, Eötvös Collegium, 2006. február 10.
- „Csinált” szavak a költői nyelvben – és a szövegértés.*** Magyartanári konferencia, Szt. László Gimnázium, 2006. február 24.
- ISO-elvek a gyakorlatban (öt nyelv környezetvédelmi terminusainak összehasonlítása).*** XVI. MANYE-konferencia, Gödöllő, 2006. április 12.
- Új „dadeizmus”: A -dal/-de képző termékenységének kérdése a mai magyar nyelvben.*** „Nyelvelmélet és nyelvhasználat” c. konferencia, ELTE BTK – Kodolányi János Főiskola, 2006. október 30.
- Nyelvi és nyelven kívüli tényezők szerepe a produktívan képzett szavak aktuális jelentésében.*** „A kommunikáció nyelvészeti aspektusai” c. konferencia, ELTE BTK – Kodolányi János Főiskola, 2008. november 4.
- Az „asszonynadrág-effektus” avagy a szóképzési morfológia szerepe A test angyala c. mű karakteralkotásában.*** „Diskurzus a grammatikában – grammatika a diskurzusban” c. konferencia, ELTE BTK, 2008. november 12.

Egyéb előadások

- A grammatikalizáció „boom”-ja a nyolcvanas–kilencvenes évek nyelvtudományában.*** Előadás a romanisztikai doktori program kutatói szemináriumán, 1997. október 9-én.
- Produktivitás a szóképzésben (A természetes morfológia elveinek alkalmazhatósága a magyarra).*** Előadás a Magyar Nyelvtudományi Társaság Általános Nyelvészeti Szakosztályában, 1998. május 5-én.
- Rendszeres polyszémia az igék körében: a magyar hangadást jelölő igék.*** Előadás a romanisztikai doktori program kutatói szemináriumán, 2002. március 21-én.
- Produktivitás és analógia: Mi produktív és mi nem a magyar főnévképzésben?*** Intézeti nagyelőadás az MTA Nyelvtudományi Intézetében, 2004. június 24-én.
- Morfológiai változások – a grammatikalizáció.*** Magyar nyelvű habilitációs előadás. ELTE BTK, 2006. március 24.
- Productivity in Word Formation.*** Angol nyelvű habilitációs előadás. ELTE BTK, 2006. március 24.
- A morfológiai esetfogalmon túl: az eset mint forma és mint funkció.*** Előadás az ELTE magyar nyelvészeti doktoranduszainak III. „Félúton” c. konferenciáján, 2007. április 26-án.
- A modernkori grammatikalizációs kutatások nyelvelméleti háttéréről.*** Előadás a Debreceni Egyetem Hatvani István Szakkollégiumában, 2008. április 11-én.